

Henry Kammer

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus
Nijhoffprijs 1994

Henry Kammer (1943) studeerde rechten in Rotterdam en Hongaars in Groningen. Van 1979 tot 2005 doceerde hij Hongaarse taal- en cultuurkunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij vertaalde werk van een groot aantal Hongaarse auteurs in het Nederlands: van klassieke schrijvers als Géza Gárdonyi, Dezső Kosztolányi en Sándor Márai tot hedendaagse grootheden als György Konrád, Péter Esterházy, Péter Nádas en Imre Kertész. Daarnaast stelde hij samen met Emőke Bosch-Ablonczy een uitgebreid Hongaars-Nederlands vertaalwoordenboek samen (Akadémiai kiadó, Boedapest 1998).

Dankwoord bij de aanvaarding van de Martinus Nijhoffprijs 1994

Koninklijke Hoogheid, geachte dames en heren,

De Hongaarse taalkunstenaar, taalminnaar en taalbeschermer Dezsö Kosztolányi vergelijkt in een opstel uit 1928 de literaire vertaler met iemand die met bijeen gesnoerde enkels tracht een dans uit te voeren. Het beeld van de eenzame danser die ondanks zijn belemmeringen tracht een creatieve prestatie te verrichten is mij tijdens de vertaling van Péter Nádas' meesterwerk *Emlékiratok könyve, Het boek der herinneringen*, dikwijls voor de geest gekomen. Het is reeds vaak gezegd en kan niet vaak genoeg gezegd worden: vertalen is een creatief proces en geen mechanisch omzetten van de ene taal in de andere. De vertaler beweegt zich in het spanningsveld tussen enerzijds de letterlijke, doch 'lelijke' vertaling, anderzijds de vrije, maar 'mooie' vertaling. Hij interpreteert, zet om, verandert, voegt toe en laat weg. Dat hij al dansend wel eens struikelt, is onvermijdelijk. Hoe meer bron- en doeltaal morfologisch, syntactisch, semantisch en idiomatisch van elkaar verschillen, des te zwaarder zal de taak van de vertaler zijn. Uit het gezegde volgt dat het vertalen van literaire werken uit het Hongaars – een qua structuur en sfeer in hoge mate van het Nederlands afwijkende, niet-Indo-Germaanse taal – doorgaans geen eenvoudige zaak is. De vertaling van *Emlékiratok könyve*, een boek dat ook in Hongarije door zijn stilistische eigenaardigheden en zijn ingewikkelde zins- en vertelstructuur als een 'moeilijk' boek wordt beschouwd, was a fortiori een zware opgave. Dat ik, blijkens deze plechtige bijeenkomst, erin geslaagd ben mijn dans uit te voeren zonder al te zeer te struikelen of – erger nog – mijn toeschouwers te vervelen, is iets wat mij tot voldoening stemt.

Tot slot wil ik de bestuursleden van het Prins Bernhard Fonds dankzeggen voor de mij bewezen hulde, en mijn erkentelijkheid uitspreken voor het feit dat zij door deze prijstoekenning nieuwe mogelijkheden hebben geschapen om de Hongaarse literatuur in het Nederlandse taalgebied te verspreiden. U, Koninklijke Hoogheid, dank ik voor Uw bereidheid hier aanwezig te zijn en deze prijs persoonlijk uit te reiken.

Ik heb gezegd.